

Bilaga A. Observationsprotokoll för kollegialt lärande och aktionsforskning

Det här observationsprotokollet är användbart när arbetslaget i kollegialt lärande vill få stöd i sina observationer för att finna utvecklingsmöjligheter i språkundervisningen¹. Det består av tre delar: fysisk, didaktisk och social språkdimension.

Fysisk språkdimension		Ej observerat	Observerat	Kommentar
F1	Olika miljöer är tydligt avgränsade i rummet och angivna med bilder/ord.			
F2	Det finns avskilda utrymmen där barnen kan delta i aktiviteter i mindre grupper. Dessa utrymmen är även mindre visuellt distraherande.			
F3	Barnen, deras familjer, intressen och arbeten visas på ett lämpligt sätt, som barnen kan se och diskutera.			
F4	Saker som visas i rummet inbjuder och leder till dialoger.			
F5	Det finns särskilda utrymmen för bokaktiviteter på avdelningen.			
F6	Särskilt material finns för literacyaktiviteter (olika läs- och skrivaktiviteter).			
F7	Ljudnivån är anpassad så att barn och pedagoger lätt kan höra varandra.			
F8	Belysningen är god.			
F9	Majoriteten av resurser och material är märkta med bilder/ord.			
F10	Saker för fri lek är lättåtkomliga för barnen eller inom synhåll för dem.			
F11	Ett lämpligt urval av böcker (minst 20 totalt) är tillgängliga och synliggjorda i utrymmen avsedda för boksamtal (t.ex. traditionella sagor, tvåspråkiga böcker, en blandning av genrer och böcker som är relaterade till tidigare erfarenheter).			
F12	Faktaböcker, böcker om specifika ämnen eller intressen hos barnen och som är relaterade till pågående projekt (minst 5) är tillgängliga också i andra utrymmen.			
F13	Utomhuslek (om detta sker) inkluderar rollekar.			
F14	Pedagogiska leksaker, andra objekt (t.ex. verktyg) och föremål från naturen är tillgängliga.		Förekomst	Används
F15	Musikinstrument och andra saker att skapa ljud med (t.ex. skullror) är tillgängliga.		Förekomst	Används
F16	Utrymmen för rollek är tillgängliga.		Förekomst	Används
Kommentarer:				

¹ Observationsprotokollet har tagits fram med stöd av ELSA (Rönnerman & Nordberg, 2022), Communication Supporting Observation Tool (Dockrell, m.fl., 2015; Waldmann & Sullivan, 2017) samt ITERS-3 Harms, m.fl., 2017) och ECERS-3 (Harms, m.fl., 2015), som alla grundar sig i forskning om språkundervisning och dess resultat på förskolan.

Didaktisk språkdimension		Ej observerat	Observerat (max 5 ggr)					Kommentar
D1	Det sker arbete i mindre grupper tillsammans med en vuxen.							
D2	Barnen är insatta i vad som ska ske härnäst på ett sätt som engagerar.							
D3	Barnen deltar i interaktiv och engagerande bokläsning med en vuxen (t.ex. genom att diskutera, ställa frågor till texten, svara på frågor till texten, upprepa delar av texten mm.)							
D4	Vuxna använder böcker informellt med barnen, för att besvara frågor, diskutera, visa på något.							
D5	Alla barnen deltar i samtal med en vuxen.							
D6	Alla barnen deltar i samtal med andra barn.							
D7	Pedagogen skriver ner vad barn säger på ett sätt som engagerar barnen.							
D8	Pedagogen visar på ett engagerande sätt på bokstäver och ord så att barnen kan höra ljud och förstå innebörder.							
D9	Bilder, ord används för att guida barnen i instruktioner.							
D10	Det sker en progression i barnens lärande i planerad undervisning.							
D11	Undervisning integreras i vardagsgöromålen.							
D12	Personalen byter material, leksaker för att introducera nya ord och idéer för barnen.							
D13	Pedagogerna koordinerar sina aktiviteter (t.ex. en byter blöja medan en annan engagerar sig i övriga barns lek).							
D14	Olika arbetsformer för språkutveckling används systematiskt och återkommande.							
Kommentarer:								

Social språkdimension		Ej observerat	Observerat (max 5 ggr)					Observerat bland alla pedagoger i rummet	Kommentar
S1	Vuxna använder barnens namn för att få uppmärksamhet.								
S2	Vuxna möter barnen i ögonhöjd när de interagerar med dem.								
S3	Det mesta talet till barnen är personligt, ofta en-till-en.								
S4	Gester och vissa stödtecken används i interaktionen med barnen och symboler, bilder och rekvisita används för att förstärka språkliga yttranden.								
S5	Taltempo: Vuxna talar långsamt med barnen och ger dem gott om tid att svara och modellerar turtagning i interaktionen.								
S6	Pauser: Vuxna pauser förväntansfullt och ofta när de interagerar med barnen för att uppmuntra turtagning och att aktivt delta i samtal.								
S7	Bekräftelse: Vuxna svarar på majoriteten av barnens yttranden genom att bekräfta att de har förstått barnens intentioner. Vuxna ignorerar inte barnens försök till interaktion.								
S8	Imitation: Vuxna imiterar och respekterar det som barnen säger mer eller mindre exakt.								
S9	Kommentarer: Vuxna kommenterar det som händer eller det som barnen gör.								
S10	Utvidgning: Vuxna repeterar det som barnen säger och utvidgar deras yttranden till fullständiga meningar samt frågar för att uppmuntra barnet till utförligare meningar.								
S11	Etiketterande: Vuxna sätter ord på och förklarar kända och okända handlingar/händelser, objekt och abstrakta fenomen (t.ex. känslor).								
S12	Vuxna använder en stor variation av ord och uppmuntrar barnen till att använda nya ord när de kommunicerar.								
S13	Öppna frågor: Vuxna ställer öppna frågor som utvidgar barnens tänkande (t.ex. frågor som inleds med <i>vad, var, när, hur</i> och <i>varför</i>).								
S14	Rutiner: Vuxna ger barnen rutiner i vardagssituationer (t.ex. <i>När du ätit upp maten går du bort med tallriken till matvagnen</i>) och engagerar barnen i kända rutiner (t.ex. <i>Vad gör vi först i samlingsen?</i>).								
S15	Vuxna använder kontraster för att göra barn uppmärksamma på skillnader mellan olika ord (t.ex. svart/vitt, framför/bakom, upp/ner).								
S16	Vuxna uppmärksammar och berömmar barnens förmåga att lyssna.								
S17	Vuxna uppmärksammar och berömmar barnens icke-verbala kommunikation.								
Kommentarer:									